

Naši vzorniki v zgodovini.

2. Blaženi kardinal Janez Fisher.

Opisovaje vrline Tomaža Môra smo imenovali tudi ime njegovega najzvestejšega prijatelja Janeza Fisher (Fišr), ki zasluži tudi, da mu tukaj med vzorniki posvetimo nekoliko vrstic.

O njegovih mladih letih nam zgodovina ne pripoveduje nič posebnega; le to nam sporoča, da je bil ves čas brezmadežnega vedenja ter nenavadno priden in delaven. Višje šole je z izvrstnim vspehom dovršil na vseučilišču v Cambridge-u (b. Kêmbriđu). Odprta mu je bila pot do svetne slave, a posvetil se je duhovskemu stanu. Pridobil si je v kratkem času toliko spoštovanje, da so ga jeli ceniti tudi v najvišjih krogih. Bogoljubna mati Henrika VII. si ga je odbrala za svojega spovednika in dušnega voditelja. Po njegovem nasvetu in navodilu je izvršila vzvišena gospa mnogo koristnega za višje šole in za ljudski blagor.

Zavoljo nenavadnih čednostij, izredne učenosti in modrosti ter vzornega in veličastnega življenja (tako je pisal kralj sam) je bil izvoljen za škofa v Rochesteru (b. Ročestru). Takrat mu je bilo 45 let.

Tudi Henrik VIII. ga je jako čislal, predno je zabredel na ono pogubno pot, o kateri smo omenjali v poprejšnjem odstavku. Plemenita stara mati ga je vrlemu Fisherju prav gorko priporočala še na smrtni postelji; vnuku pa je nujno zatrjevala, naj spoštuje in posluša vrlega škofa. A žal, da je mladi kralj pozneje postal krut trinog, ki je rajše poslušal divje strasti nego svarljivi glas plemenitega svetovalca.

Kot škof je bil Janez Fisher res dober pastir v najboljšem pomenu te besede: strog do samega sebe, mil in dobroten svojim ovčicam; z apostolsko gorečnostjo je skrbel za njihov časni in večni blagor. Tako je že nad trideset let trezni in zmerni mož mirno in modro vodil svojo čredo. Ne le domače ovčice, marveč vsa dežela se je spoštljivo ozirala na plemenitega starčka; celo kralj se je ponašal ž njim, rekoč: »Noben knez v Evropi ne more pokazati prelata (višjega pastirja), kateri bi imel učenost in čednosti škofa Rochesterskega.«

Pa kakor nam solnce, ki je ves dan lepo sijalo, večkrat zvečer še najmilejše posije v svojem prekrasnem odsvitu, kadar zahaja; tako se je pokazal tudi Janez Fisher v najlepšem blesku kremenitega značaja, ko se je nagnil večer njegovega jasnega življenja. Po kraljevem ukazu zahtevajo sodniki, naj tudi on s prisego potrdi, da je Henrik VIII. tudi v cerkvenih rečeh najvišji poglavar, papež pa ne imej več oblasti na Angleškem. Naravnost in odločno odkloni zahtevano prisego, čeravno dobro vé, káko mučeništvo ga čaka. Nič krivičnega mu ne morejo spričati, a vendar ga vržejo v ječo, kjer mora slabotni starček prebiti petnajst mesecev v najhujši bēdi. Še najpotrebnejše obleke mu ne dajo, da od mraza trepeče, in gledé hrane se kar nič ne ozirajo

na njegovo starost in bolehnost, da lakote medlí. Poleg tega pa se vedno trudijo, da bi ga pregovorili, naj se vendar udá kraljevi volji; celó z zvijačo ga hočejo premotiti, češ, da se je njegov prijatelj, Tomaž Môr, že udal*). A nobena reč ga ne more pripraviti do tega, da bi ravnal zoper svojo vest. Med tem časom ga je papež Pavel III. nevedé, da je v ječi, z ozirom na njegove izredne čednosti in zasluge, izvolil za kardinala. Pa to je kralja še bolj razkačilo, da je nevoljno zakričal: »Naj mu le pošlje papež klóbuk, jaz pa poskrbim, da ne bo imel glave, ki bi jo pokrival ž njim!«

Cesar je pričakoval, se je zgodilo; obsodijo ga v smrt. Pozno zvečer, 21. junija 1535, je dobil poveljnik državne ječe smrtno obsodbo z naročilom, da bodi drugo jutro obglavljen. Častitljivi jetnik se je bil že spravil k počitku. Višji uradnik ga noče motiti. Zjutraj ob petih, 22. junija, pa pride k spečemu kardinalu, ga zbudi ter mu prebere smrtno obsodbo. Sveti dostojanstvenik ga zahvali za sporočilo ter čisto mirno vpraša, ob kateri uri bo umorjen. Ko mu komandant odgovori, da ob devetih, ga poprosi, naj bi smel še jedno uro ali dve spati, ker si po noči vsled oslabljenja ni mogel dovolj odpočiti. Zopet položi na blazino utrujeno glavo in mirno zaspi, da bi si dobil potrebne moči za zadnjo pot. — Ob sedmih vstane in si dá prinesti belo srajco ter najlepša oblačila, katera si je bil prihranil za ta dan, odloži spokorni pas, ki ga je navadno nosil, in se napravi z nenavadno skrbljivostjo. Ko ga služabnik vpraša, zakaj tako, mu odgovori: »Ali ne vidiš, da je danes moj ženitovanjski dan, in k taki svečanosti je treba iti v zaljši opravi kakor sicer?« — Ganljivo je bilo poslovljenje od mučeniške ječe. Šestinsedemdesletni starček je bil že tako oslabel, da so ga morali nesti na nosilnicah. Ko se pa približa morišču, poprosi, naj bi smel iti peš na vzvišeni prostor. Najprej poskuša ob palici, potem pa zaluči palico in pravi: »Noge, imejte pogum, to-le mrvico poti boste pač še same prehodile!« Prišedši na morišče, je še prisrčno molil za ljudstvo, kralja in vso deželo, zahvaljeval Boga za njegovo usmiljenje in prosil milosti, da bi ostal stanoviten. Končal je z zahvalno pesmijo »Te Deum«. Ko je odmolil zadnjo vrstico: »V te, o Gospod, sem zaupal, ne bom osramočen na veke!« približa se mu rabelj, zaveže oči, — kardinal povzdigne še jedenkrat roke proti nebu, položi osivelo glavo na panj — in v družbi angeljev se preseli v rajsko domovino! Bilo je v god sv. Albana, prvega mučenca katoliške cerkve na Angleškem.

*) Tomažu pa so jednako lagali o Fisherju; oba junaška prijatelja sta izvedela še-le na onem svetu, da sta bila vredna drug drugzega.

